

Svar på Siri Ahokas och 28 andra ledamöters motion om ett Vanda som är genuint tillgängligt – tillgänglighet i fråga om inomhusluft som en del av definitionen av och praxis för tillgänglighet

VD/3392/00.02.00.03/2025

TeA/PW/MT/EJ/EA

Siri Ahokas och 28 andra ledamöter lämnade in följande fullmäktigemotion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Vi som undertecknat motionen föreslår att Vanda ambitiöst börjar arbeta för att bli en genuint tillgänglig stad. Detta förutsätter att definitionen av tillgänglighet ses över och att tillgänglighet i fråga om inomhusluft inkluderas i den. Vi föreslår också att staden utarbetar ett handlingsprogram tillsammans med referensgrupper och erfarenhetsexperter.

Tillgängligheten är viktig eftersom den gagnar oss alla och är nödvändig för en del av oss. Tillgänglighet innebär att miljöer, tjänster och evenemang planeras så att de är tillgängliga för alla oberoende av begränsningar. Tillgängligheten gäller inte bara rörlighet utan också akustik, belysning, inomhusluft och information.

Definitionen av tillgängligheten i Vanda är bristfällig, eftersom den inte omfattar tillgänglighet i fråga om inomhusluft. Tillgängligheten i fråga om inomhusluften är viktig bland annat för personer med astma, migrän, allergier och multipel kemisk känslighet. God inomhusluft är neutral i fråga om utsläpp och lukt och starka kemikalier, som parfym, används inte inomhus.

Vi som undertecknat motionen föreslår att:

1. Tillgänglighet i fråga om inomhusluft inkluderas i definitionen av tillgänglighet i stadens lokaler, tjänster och evenemang.
2. Staden utarbetar tillsammans med referensgrupper och experter ett handlingsprogram för att främja tillgängligheten i fråga inomhusluften och följer upp hur det genomförs.

Vanda kan vara en modellstad för främjande av genuin tillgänglighet, säkerställande av likabehandling och förebyggande av diskriminering på grund av hälsotillstånd.”

Stadsfullmäktige 28.4.2025§ 23

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Bilaga:

- Siri Ahokas och 28 andra ledamöters undertecknade motion om ett Vanda som är genuint tillgängligt – tillgänglighet i fråga om inomhusluft som en del av definitionen av och praxis för tillgänglighet

Stadsmiljöns verksamhetsområde och stadens inomhusluftgrupp konstaterar följande som sitt svar:

Vanda stads lokaler planeras att vara tillgängliga med utgångspunkt i 'Statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet' och 'Tillgänglighet, miljöministeriets anvisning om byggnaders tillgänglighet'. Dessutom följs lagar och förordningar relaterade till byggnadstypen (t.ex. Lagen om allmänna bibliotek). Vid planering beaktas Invalidförbundets anvisningar och handikapprådets rekommendationer och utlåtanden.

Staden Vanda främjar tillgängligheten i de lokaler som staden förvaltar på många sätt. Nya byggnader planeras för att vara tillgängliga med hänsyn till särskilda grupper. Befintliga byggnaders tillgänglighet uppmärksammas i samband med underhållsauditeringar och upptäckta brister åtgärdas i möjligaste mån som underhållsarbeten och i samband med grundläggande renoveringar. Fastighetsunderhållet följer fastigheternas funktion och lokalernas förhållanden samt utför nödvändiga underhållsåtgärder.

Att skapa och upprätthålla fungerande utrymmen och en god inomhusmiljö hör till fastighetsförvaltningens grundläggande uppgifter. Vid planeringen av lokaler uppmärksammas normalt möjligheten att röra sig hinderfritt, lokalernas akustik och belysning. Vid val av material och färger samt vid utformningen av skyltar tas även hänsyn till personer med nedsatt syn. Lokaler utrustas med förstärkningsanordningar för personer med hörselnedsättning. Belysningen planeras och dimensioneras enligt användningssyftet för respektive lokal.

För att uppnå så ren inomhusluft som möjligt används byggmaterial och möbler med låga utsläpp som bevisligen är M1-klassificerade. Ventilationen byggs och luftmängderna dimensioneras enligt de senaste föreskrifterna. För effektivare luftrening används separata luftrenare vid behov. Korrigeringar åtgärder har vidtagits om det har visat sig vara nödvändigt baserat på undersökningar eller användarnas symtom.

I motionen föreslås att tillgänglighet i fråga om inomhusluften inkluderas i definitionen av tillgänglighet i stadens lokaler, tjänster och evenemang. Det är oklart vad som menas med tillgänglighet i fråga om inomhusluften och vilka särskilda krav som man vill ställa på inomhusluften och människors beteende. Hittills har målet varit att säkerställa tillräckligt god inomhusluft med vanliga medel som god byggpraxis och underhåll av lokalerna. Inomhusluften har varit tillräckligt bra när den huvudsakligen har uppfyllt kraven för inomhusluftklass S2 enligt Sisäilmayhdistys ry:s klassificering av inomhusklimat. För sommartemperaturer tillåts temperaturnivåer enligt S3. Den allmänna rekommendationen har varit att undvika starka dofter i offentliga utrymmen.

Att uppnå och upprätthålla god inomhusluft är en summa av många faktorer. Förutom byggnaden och lösöret uppstår utsläpp och lukter i inomhusluften också av användningen av lokalerna. Således löser man inte tillgängligheten i fråga om inomhusluften enbart med byggnadens egenskaper eller tekniska medel. Att skapa inomhusförhållanden som är lämpliga för alla användare av offentliga utrymmen och särskilt överkänsliga personer kan vara en omöjlig uppgift i offentliga miljöer. Även om det tekniskt sett skulle kunna vara möjligt att bygga särskilt rena rum, är det svårare att begränsa och instruera användarnas beteende. Som ett exempel kan det konstateras att man hittills inte haft användning för den skola med rena rum som genomförts som ett pilotprojekt enligt det planerade ändamålet.

Motionen om att begränsa användningen av dofter har besvarats tidigare, bl.a. år 2017. Doftfrihet kan främjas i Vanda stad på två sätt: genom att minska doftbelastningen vid normal verksamhet och å andra sidan uppmuntra anställda, kunder och kommuninvånare att minska

användningen av dofter. Med doftfrihet strävar man efter att underlätta situationen för doftöverkänsliga personer.

Man har försökt minska doftbelastningen genom att använda oparfymerade produkter vid städning och andra aktiviteter. I underhållsstädningen används i regel neutrala rengöringsmedel utan en stark egen doft, dvs. i praktiken oparfymerade produkter.

Styrgruppen för frågor kring inomhusmiljöer har tidigare övervägt sätt att främja doftfrihet och utarbetat en plan för att minska användningen av dofter i Vanda stads lokaler. Praktiska åtgärder skulle vara informationsmässiga, t.ex. dekal/skyltar som uppmanar att undvika starka dofter. Förutom rekommendationerna om doftfrihet skulle förändringen av personalens/kundernas handlingssätt styras genom verksamhetsområdesvisa kampanjer, som samarbete mellan ledningen och informationen. Verkställandet sköts upp på grund av andra anvisningar som utarbetades under coronatiden för användningen av lokaler och hygien.

I motionen föreslås att staden tillsammans med referensgrupper och experter utarbetar ett handlingsprogram för att främja tillgängligheten i fråga om inomhusluften och följer upp hur det genomförs.

Stadsstyrelsen beslutade för de sista åren av den föregående strategiperioden 2020–21 om tväradministrativa strategiteman, varav ett var frågor i anslutning till inomhusluften. Samtidigt beslutade man även om de strategiska temanans mål och mätare. När det gäller frågorna i anslutning till inomhusluften var målen följande: lokalerna är tekniskt sett i gott skick, fastighetsskötseln och städningen håller hög kvalitet, lokalerna används rätt och de som uppvisar symptom på grund av inomhusluften får det stöd och den vård som de behöver. För att främja målen antecknades cirka 20 åtgärder och resultaten följdes upp med 9 mätare. Hur målen för strategitemana nåtts rapporterades för styrgruppen och stadsstyrelsen en gång om året. Enligt slutrapporten uppnåddes målen för mätarna med undantag för två. Den tekniska konditionen hos gamla byggnader kunde inte visas genom dokumentation enligt målet och minskningen av sjukfrånvaro med anledning av inomhusluften kunde inte mätas.

Efter att strategitemat om inomhusluftfrågor avslutades i slutet av år 2021 fortsatte samarbetet mellan verksamhetsområdena kring inomhusluftfrågor genom att en ny inomhusluftgrupp på stadsnivå inrättades. Gruppen fungerar som ett forum för yrkesövergripande samarbete och samlar den expertis och information som behövs för att hantera inomhusluftsituationer. Gruppen omfattar representanter från verksamhetsområdena i egenskap av lokalanvändare samt representanter från fastighetsunderhållet, fastighetsskötseln, lokalförvaltningen, personalförvaltningen, personalen, informationen och hälsovården i egenskap av experter och ansvariga för verksamheten. Vid verksamhetsområdena har man dessutom inrättat uppföljningsgrupper där specifika frågor kring inomhusluft behandlas mer detaljerat.

Motionen har behandlats i stadens inomhusluftgrupp 20.5 och 10.9. Utarbetandet av ett nytt handlingsprogram skulle kräva att en ny tväradministrativ arbetsgrupp utses och att de personer som utses till den avsätter arbetstid för att utarbeta programmet. Genomförandet av eventuella nya åtgärder skulle naturligtvis kräva ytterligare resurser. För att utarbeta ett handlingsprogram bör man först göra en bakgrundsutredning för att se över målen för inomhusluften och definiera tillgängligheten i fråga om inomhusluft. Man kan göra bakgrundsutredningen genom att involvera erfarenhetsexperter och som en dialog med ledamöterna.

Stadens inomhusluftgrupp har som uppgift att bland annat utveckla gemensamma verksamhetssätt, undersökningsmetoder, processer och arbetsfördelning i frågor som rör inomhusluft. Det är möjligt att främja frågorna i motionen under ledning av inomhusluftgruppen utan en separat arbetsgrupp och ett handlingsprogram. Det finns fortfarande förbättringar att göra inom det normala underhållet av fastigheter och hanteringen av inomhusluftförhållanden, och resurserna bör främst riktas mot korrigerande åtgärder baserade på objektsspecifika undersökningar. Att skärpa kraven på inomhusluft är inte ändamålsenligt i denna situation. Istället är det möjligt att främja doftfrihet i fråga om lokaler, tjänster och evenemang med anvisningar på stadsnivå.

Staden förbättrar sin kommunikation på olika språk om vikten av att undvika dofter, till exempel genom kampanjer, dekalor och skyltar. Dessutom lägger staden till vikten av doftfrihet i ansvarsprinciperna för evenemang.

Stadsstyrelsen 4.11.2025 § 20

Förslag av tf. biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Siri Ahokas och de 28 andra ledamöterna som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att bordlägga ärendet till stadsstyrelsens sammanträde som hålls 17.11.2025.

Stadsstyrelsen 17.11.2025 § 15

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Siri Ahokas och de 28 andra ledamöterna som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Under behandlingen av ärendet lade föredraganden till följande tillägg i slutet av svaret på motionen: *Staden förbättrar sin kommunikation på olika språk om vikten av att undvika dofter, till exempel genom kampanjer, dekalor och skyltar. Dessutom lägger staden till vikten av doftfrihet i ansvarsprinciperna för evenemang.*

Beslut:

Det ändrade förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 15.12.2025 § 19

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Bilaga:

- Siri Ahokas och 28 andra ledamöters undertecknade motion om ett Vanda som är genuint tillgängligt – tillgänglighet i fråga om inomhusluft som en del av definitionen av och praxis för tillgänglighet

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Pekka Wallenius, 040 7492592, (fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)